

Rozwijanie zasobów transferowalnych

Warsztaty rozwijające umiejętności komunikacyjne

01.06.2020

Grupa P-3; P-4

Rodzaje blokad w komunikacji interpersonalnej.

Diagnoza grupy klasowej

Rodzaje blokad komunikacji interpersonalnej

➤ **A. Decydowanie za innych**

➤ **B. Uciekanie od cudzych problemów**

➤ **C. Osądzanie**

➤ .....

➤ **Decydowanie za innych**

- ❖ Rozkazywanie, kierowanie, komenderowanie
  - ❖ Ostrzeganie, namawianie, grożenie
- ❖ Moralizowanie, mówienie kazań, „namolne” prośby
  - ❖ Badanie, wypytywanie, przesłuchiwanie
  - ❖ Doradzanie, sugerowanie rozwiązań

Uciekanie od cudzych problemów

- Upewnianie, uspokajanie, wyrażanie współczucia, pocieszanie, podtrzymywanie na duchu
- Odwracanie uwagi, zmiana tematu rozmowy, zabawianie (*chodźmy na lunch i zapomnijmy o tym*)
- Przekonywanie za pomocą argumentów logicznych, wykładu (*ludzie na ogół tak postępują...*)

➤ Osądzanie

- Chwalenie, aprobowanie, pochlebstwo (*jesteś taka inteligentna, twoja postawa jest zawsze bardzo właściwa*)
- Obrzucanie wyzwiskami, wyśmiewanie, zawstydzanie (*jesteś rozlazłym uczniem, masz mętny sposób myślenia, filozof się znalazł*)
- Krytykowanie, strofowanie (*postępujesz głupio, to bezsensowne tak mówić*)
- Interpretowanie, analizowanie (*mówisz tak, bo jesteś zły, jesteś zazdrosna, jesteś trochę paranoiczna*)

„Trzy sfery świadomości”

Warto sobie uświadomić, że **postrzegamy otoczenie wieloaspektowo**, przez różne kanały percepcyjne.

Pozostając w kontakcie z drugą osobą:

- 1) Postrzegamy ją **zmysłami**, przede wszystkim widzimy i słyszymy;
- 2) Myślimy o niej, snujemy na jej temat **fantazje** i **wyobrażenia**;
- 3) Pojawiają się w nas **emocje** związane z kontaktem

- Te trzy sfery mieszają się w naszej świadomości i nakładają się na siebie, co utrudnia tzw. **obiektywny ogląd**. W efekcie zdarza się, że widzimy to, co sobie wyobraziliśmy o danej osobie. My, interpretujemy wypowiedzi i zachowania partnera/drugiej osoby przez pryzmat przeżywanych emocji.
- Zamieszanie panujące w naszych umysłach wymaga wiele uwagi w kontakcie z innymi ludźmi, warto też zachować pewien dystans do tego, co sobie nawzajem mówimy i co z tego rozumiemy.
- Stąd też potrzeba sprawdzania: *czy rzeczywiście zrozumiałam to, co chciałaś mi powiedzieć?*

Budowanie poczucia bezpieczeństwa zespołu/grupy/klasy

- ▶ Diagnoza zespołu/grupy/klasy [przykład karty diagnozy *mojego/własnego zespołu*]
- ▶ Role grupowe
- ▶ Relacje między klasą/grupą a wychowawcą
- ▶ Jakie mogą być kryteria podziałów w klasie/grupie?
- ▶ Jakie mogą być przyczyny tych podziałów?

Schemat diagnozy ucznia/uczniów

- I. **Podstawowe dane** (Wiek, Typ rodziny: pełna, niepełna, rekonstruowana, zastępcza)
- II. **Uwarunkowania rodzinne** (Liczba osób w rodzinie; różnice wiekowe między rodzeństwem; charakterystyka poszczególnych członków rodziny; relacje między poszczególnymi osobami w rodzinie)
- III. **Historia oddziaływań** na dziecko w rodzinie (kto dominuje, typ relacji: otwarte, bliskie, oparte na zaufaniu; ważne wydarzenia i zmiany (miejsce zamieszkania, choroba, śmierć, rozstanie)
- IV. **Podstawowe problemy** emocjonalne (dominujące potrzeby, konflikty w obszarze potrzeb, poczucie własnej wartości, blokady)
- V. **Konstruktywne/destrukcyjne** sposoby radzenia sobie z problemami (wyrażanie uczuć, prośba o pomoc/tłumienie uczuć, płacze, agresja)

Pytania – postaw je sobie

- Czy jesteś w stanie pracować indywidualnie z uczniami, którzy tego potrzebują?
- Czy w klasie, z którą pracujesz, znajdują się uczniowie wymagający Twoim zdaniem indywidualnej opieki?
- Czy potrafisz w odniesieniu do nich odpowiedzieć na pytania powyższej ankiety?
- Czy w przypadku braku odpowiednich informacji potrafisz je uzyskać?
- Czy potrafisz wyciągać wnioski z zebranych informacji, określić cel pracy indywidualnej z uczniem i sposoby jego realizacji?
- Czy jeśli masz z tym trudności, to czy pracuje w szkole ktoś, kto mógłby Ci udzielić wsparcia?
- Czy możesz liczyć na współdziałanie innych nauczycieli w realizacji planu indywidualnej pracy z uczniem?

Jaka diagnoza?

- ▶ Diagnoza **socjologiczno-pedagogiczna** (polega na badaniu klasy jako grupy)
- ▶ Diagnoza **perspektywiczna** – obejmuje wymiar osobistych doświadczeń nauczyciela-wychowawcy, ale i projekcję – czego będą potrzebować moi uczniowie/moje dzieci w przedszkolu

Uczniowie/dzieci o wysokiej samoocenie

- Uczeń o wysokiej samoocenie żyje w zgodzie z samym sobą, realistycznie, a zarazem pozytywnie postrzega samego siebie i swoje możliwości.
- Uczniowie o wysokiej samoocenie stawiają sobie wyższe i bardziej realistyczne cele. Ponieważ nie przeraża ich perspektywa porażki, są o wiele bardziej skłonni do podejmowania ryzykownych prób i wyzwań, nawiązywania współpracy i wyrażania uczuć.
- Adekwatnie reagują na krytykę lub niepowodzenie, uczą się na błędach, ale nie obniża to ich poczucia wartości.
- Im mniejsza samoocena ucznia, tym bardziej jest on konformistyczny, mniej skłonny do podejmowania prób i ryzyka, bardziej uzależniony od akceptacji otoczenia.

Uczniowie o bardzo niskiej samoocenie

- Uczniowie o bardzo niskiej samoocenie są wyizolowani, wycofani, obawiają się brać w czymkolwiek udział, nadmiernie reagują na krytykę, osiągają na ogół wyniki poniżej swoich możliwości, wydają się niezdolni do koncentracji na zadaniu, gdyż zajmują się głównie problemami, jakie mają sami ze sobą.
  - Porażki (często nawet drobne) postrzegają jako jeszcze jeden cios w ich poczucie własnej wartości.
  - Mają tendencję do asekurancja i stawiania sobie zaniżonych celów. Niekiedy odwrotnie - stawiają sobie cele nierealistycznie wysokie, aby nikt nie mógł ich obwiniać za to, że ponoszą porażki lub w celu samoukarania się.
  - Boją się niepowodzenia i krytyki, ale też nie potrafią przyjmować komunikatów i ocen pozytywnych, gdyż są one sprzeczne z negatywną opinią o samych sobie, jaką już w sobie ukształtowali.
- **Przyczyną różnic w samoocenie są relacje z rodzicami.**

Ocena wspierająca ucznia

- ▶ Nauczyciel może wiele zrobić, aby zwiększyć samoocenę ucznia.
- ▶ Oto **apel do nauczyciela/-i**, który wypracowała grupa nauczycielsko-uczniowska:
  - ▶ pochwal mnie
    - ▶ nie oceniam mnie publicznie
    - ▶ mów życzliwie, spokojnie
  - ▶ oceniam zaangażowanie, efekt, wysiłek, rezultat
    - ▶ weź pod uwagę moje możliwości!
      - ▶ daj szansę poprawy
    - ▶ oceniam moją pracę, a nie mnie
      - ▶ proponuj pomoc
    - ▶ doceniam, zauważaj drobiazgi
  - ▶ wzmacniam, zachęcam, wspieram psychicznie
    - ▶ nie ciesz się z moich niepowodzeń
    - ▶ weź pod uwagę moje deficyty
      - ▶ oceniam różne aktywności

Diagnoza grupy klasowej

Diagnostując klasę, badamy jej stan jako **środowiska społecznego**:

- relacje interpersonalne,
- funkcjonowanie grupy klasowej w trudnych sytuacjach,
- poziom rywalizacji (koncentracji na sobie),
- skłonność i zdolność do kooperacji,
- normy,
- role,
- obyczaje pracy: stosunek do wymagań, sposób wykonywania zadań,
- relacje klasa – nauczyciel (wychowawca).

Każda grupa klasowa ma swoją specyfikę, która wymaga szczególnego podejścia.

KARTA DIAGNOZY KLASY – narzędzie, które może służyć dokonaniu diagnozy.

1. Poczucie bezpieczeństwa

POZIOM WYSOKI (wystarczy podtrzymać)	POZIOM ŚREDNI (warto systematycznie pracować nad jego podwyższeniem)	POZIOM NISKI (wymaga intensywnej pracy)	POZIOM ZAGRAŻAJĄCY (wymaga interwencji)
<p>Uczniowie ujawniają wobec siebie myśli, potrzeby, uczucia, trudności. Wspierają się, czują się ze sobą dobrze, chcą być ze sobą poza szkołą. Trudne sprawy, konflikty, są publicznie ujawniane i można nad nimi z całą klasą pracować.</p>	<p>Uczniowie ujawniają poglądy, ale obawiają się mówić o osobistych Trudnościach. Kontakty pozaszkolne są doraźne, trudne sytuacje w klasie są ujawniane i przepracowywane dopiero z wyraźnym wsparciem nauczyciela.</p>	<p>W klasie nie ma agresji, ale nie występują też bliskie kontakty. Relacje utrzymuje się na poziomie układości, uczniowie nie znają się bliżej i nie mają do siebie zaufania. Trudne sprawy są rzadko ujawniane, klasa nie chce się nimi zajmować.</p>	<p>W klasie dominuje lęk z różnymi zachowaniami: agresja, ośmieszanie. Uczniowie obawiają się rozmawiać ze sobą poważnie. Nie kontaktują się poza lekcjami, występują w tzw. „maskach”, zgodnie z przyjętą przez siebie konwencją.</p>

2. Akceptacja - odrzucenie

POZIOM WYSOKI (wystarczy podtrzymać)	POZIOM ŚREDNI (warto systematycznie pracować nad jego podwyższeniem)	POZIOM NISKI (wymaga intensywnej pracy)	POZIOM ZAGRAŻAJĄCY (wymaga interwencji)
<p>Uczniowie akceptują i doceniają odmienności swoich postaw, stylów życia itp. W klasie jest miejsce dla każdego.</p>	<p>Odmienności toleruje się, lecz ich się nie docenia, nie akceptuje.</p>	<p>Tolerancja ograniczona do pewnych zachowań i postaw, inne podlegają odrzuceniu.</p>	<p>Wrogość wobec poszczególnych osób lub podgrupek, ich wyraźne odrzucenie.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Jakich zachowań nie akceptuje się w klasie?</i> 2. <i>Kto może być w klasie nie akceptowany?</i>

3. Spójność – fragmentacja (rozbicie)

POZIOM WYSOKI (wystarczy podtrzymywać)	POZIOM ŚREDNI (warto systematycznie pracować nad jego podwyższeniem)	POZIOM NISKI (wymaga intensywnej pracy)	POZIOM ZAGRAŻAJĄCY (wymaga interwencji)
<p>Klasa jest „jednością”, większość rzeczy robi się wspólnie.</p> <p><i>Nawet jeśli klasa nie jest wyraźnie zróżnicowana, zawsze istnieją w niej pewne podziały i role.</i></p>	<p>Podział na podgrupy (mogą też występować „samotnicy” z nikim nie związani). Fragmentacja „pozytywna” – podgrupy potrafią ze sobą współpracować.</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>Jakie są kryteria podziałów w klasie?</i> <i>Jakie są przyczyny tych podziałów?</i>	<p>Podział na podgrupy, które nie potrafią ze sobą współpracować (fragmentacja negatywna).</p>	<p>Podział na podgrupy silnie ze sobą skonfliktowane.</p>